

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTHIH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v inozemstvu mesečno Din 15.— — Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5. poštni predal 22. telefon 2326. Čekovni račun št. 14335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisni listi ne vračajo. — Neprilagojena pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov. značaja vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialno namene delavstva in narodno osvoboditve vsaka beseda Din 0.50

Štev. 84 • Maribor, torek, dne 25. julija 1939 • Leto XIV

Kaj se sme in kaj se ne sme!

Kartelirani lastniki papirnih tovarn v Jugoslaviji so se dogovorili z nemškimi tovarnarji, da se povišajo cene papirja v Jugoslaviji od 15 do 27 odstotkov. Nemški tovarnarji papirja bodo za blago, ki ga prodajajo v Jugoslavijo, dobili v bodoče četrtno več, kot pa so dobivali doslej.

S tem dogovorom je oškodovana država, ker bo morala plačati inozemstvu več, kot pa bi bilo treba. Oškodovani so konzumenti v naši državi, ker se bodo tiskovine podražile in končno je težek udarec prizadejan tudi izobraževalnemu delu med narodom, zlasti pa akciji proti nepismenosti, kajti podražitev papirja in učnih knjig gotovo ne bo vplivala ugodno na širjenje pismenosti, zlasti med revnimi sloji naroda.

Ali ste brali radi tega res škodljivega početja kakšne napade v velikih listih na kapitaliste-tovarnarje?

Nel To je dovoljeno.

Ako pa se delavec mednarodno dogovarja radi izenačenja delovnih pogojev, da kitajski kuli ne bo konkuriral angleškemu in grški delavec ne jugoslovanskemu, t. j. da ne bo delal ceneje kot pa njegov trpin v sosednji državi, potem je to po mnenju istega časopisja greh nad narodom in državo, dasi boljše mezde dvigajo življenjsko raven delavca in državljanov, preprečitev konkurence tuje industrije pa jača našo gospodarsko moč in podpira gospodarski razvoj v državi.

Kapitalist, ki sklone mednarodni kartelni dogovor, je človek, ki mu gre vsa čast in priznanje, delavec, ki se mednarodno organizira proti izkoriščanju, je pa protidržaven element.

Pred dvema tedni so imeli v Kopenhagenu na Danskem mednarodni kongres trgovskih združenj. Tega kongresa so se udeležili tudi zastopniki trgovskih združenj v Jugoslaviji.

O udeležbi zastopnikov jugoslovanskih trgovskih združenj na kongresu v Kopenhagenu so pisali vsi časopisi samo povoljno in podčrtavali važnost tega mednarodnega kongresa.

Trgovci namreč smatrajo, da je za uspešno napredovanje trgovine potreben mednarodni stik in mednarodna organizacija.

Delavec, ki se udeleži mednarodnega kongresa svoje stroke, na katerem se govori o zaščiti delovne sile v mednarodni trgovini, pa mora računati s tem, da ga bo gotovo časopisje pri povratku v domovino radi tega napadlo kot izdajalca domovine.

Vse jugoslovanske tovarne sladkorja so združene v mednarodnem kartelu, ki vsako leto sproti določa višino sladkorne produkcije za vsako državo posebej.

V tej mednarodni sladkorni organizaciji je tudi Sovjetska Rusija.

Ali ste že kdaj čitali v enem izmed tistih časopisov, ki napadajo svobodne delavske organizacije radi njih zvez z inozemstvom, kakšen ogorčen članek proti našemu sladkornemu kartelu in njegovi zvezi z mednarodnim kartelom? Ali ste že kdaj čitali, da bi se naj sladkorne tovarnarje razgnalo in njih imetje zaplenilo, kakor se to zahteva za delavske organizacije radi njih zvez z mednarodnim delavskim gibanjem?

Jeseni enkrat se bo vršil kongres »Freude und Arbeit«, mednarodne organizacije na fašistični podlagi, čije sedež je v Berlinu. Na to prireditve potujejo tudi gotovi gospodje iz Jugosla-

Negotovost evropskega miru je še vedno velika

Amerika ne zaupa Evropi. Ne veruje pa v vojno sedaj

Publicist Valter Lippmann podaja prognozo Amerike glede političnega položaja v Evropi. Vprašanje, ali bo vojna ali ne, je še vedno aktualno. — Vendar leto 1939. ni več ono, kakor je bilo 1938. Z lahkoto je šlo takrat ob presenečenju in brez vojne. Danes ne verujemo, da bi bil položaj še tak, ker se vrše povsod obrambne priprave. — Lani Anglija in Francija nista bili pripravljeni; vojne se nista upali tvegati. Dvomimo pa, da bi danes pustili na cedilo Poljsko. Zato je bojazen pred vojno zaenkrat sicer manjša, ni pa izključeno, da vendar pride do vojne, ki izbruhne kot obupni korak in riziko v prepričanju, da bo zmaga z naglim udarcem dosežena. Zahodne velesile pa tudi uvidevajo pomen neodvisne Poljske, ki je meja, bariera na vzhodu in jugovzhodu, kjer imajo Angleži in Francozi svoje direktne in indirektne interese, to je v vzhodni in jugovzhodni Evropi, kakor tudi v bližnji Aziji in deloma Afriki.

Roosevelt in Hull se borita za ukinitvev ameriške nevtralnosti

Predsednik Zedinjenih ameriških držav in minister za zunanjo politiko vztrajata, da se izprememba zakona o nevtralnosti ne odlaža. Odlaganje izpremembe tega zakona otežkuje delovanje državne vlade v pravcu miru. Če je senat odklonil spremembo nevtralnostnega zakona, ne pomeni to nič drugega kakor ali hočejo služiti miru ali ne. Ni vseeno, če senat odide na počitnice in nas zaloti neprilagojena nova evropska kriza. Ni gotovo, ali pride do krize; o tem so mnenja različna. Predsednik in zunanji minister pa sta na podlagi poročil uverjena, da je prav mogoče, da pride do nove krize. Ameriški listi pa pravijo, da ni mogoče vedeti, ali ni vprašanje nove velike krize vrašanje le nekaj dni, tednov ali mesecev. Ta mnenja se širijo v Ameriki po konferenci Roosevelta s senatorji, ki je trajala tri ure.

Posredovanje Mussolinija in papeža v Berlinu

Po berlinskih vesteh je prinesel italijanski propagandni minister Alfieri v Monakovo ob priliki umetniške razstave posredovalne predloge Mussolinija v gdanskem vprašanju. Predlog

vije, da celo iz Slovenije, ker smatrajo ideje te organizacije za svoj ideal.

Ali ste že slišali, da bi bil eden izmed onih časopisov, ki očitajo svobodnemu delavskemu gibanju njegove zveze z dvajset milijoni organiziranega delavstva v vsem svetu, začel s propagando proti udeležbi na kongresu »Arbeit und Freude«?

Cerkev je mednarodna organizacija in to tudi mora biti. Kajti Kristus je dejal: Pojdite in učite vse narode. Ako bi cerkev ne bila vesoljna, t. j. svetovna, kakšen pomen bi potem imel njen nauk o zveličanju? Njen nauk ne sme in ne more ostati v mejah ene same države in njena organizacija se mora nujno razprsti po vsem svetu, ker sicer to ne bo več cerkev v duhu njenega utemeljitelja, ki naj zveliča vse narode sveta.

ne svetuje vojne, ampak sporazum, papež pa predlaga, da naj ostane sedanje stanje do 1944 in do takrat naj se doseže sporazum med Nemčijo in Poljsko. Posredovala bi Italija in Vatikan. Čim Berlin ta predlog sprejme, bo papež posredoval tudi v Varšavi. V Varšavi o teh predlogih ni še nič znanega.

In Poljska se pripravlja

Nemčija je pripravljena počajati se s Poljsko, če prekine vse zveze z Anglijo in Francijo. Brez tega pogoja, je rekel voditelj gdanskih Nemcev, ne more biti govora o kakem sporazumu z Nemčijo.

Poljska postaja odločna. Zunanji minister Beck ni več v ospredju. Vodstvo obrambe je prevzelo vojaštvo. Zlasti maršal Ridz-Smigly stopa v ospredje in izjavlja, da je Poljska pripravljena za mir, toda vpoštevati se morajo ne interesi. Okupiranje Gdanska pa bi Poljska smatrala za casus belli. Poljska ne želi vojne, toda so stvari (izguba svobode), ki so še hujše.

Pogajanja med Poljsko in Rusijo

Pobudo za pogajanja dala Anglija.

Med Poljsko in Sovjetsko Rusijo se vodijo živahni razgovori za sklenitev političnega in vojaškega sodelovanja med obema državama. Te dni je poljski zunanji minister Beck vprašal ruskega poslanika v Varšavi, kakšno stališče bi zavzela Sovj. Rusija k vprašanju sklenitve tozadevnega sporazuma in dejal, da namerava poljska vlada v kratkem poslati v Moskvo svojega posebnega odposlanca, ki naj bi o tem vprašanju raz-

Na Poljskem se je mudil te dni angleški generalni vojni inšpektor Ironside ter se posvetoval s poljskim generalnim štabom, obenem pa je povabil Ridz-Smiglyja, da pride v London in Pariz.

Angleški publicist Nemcem

Angleški publicist King-Halla je poslal Nemcem že tretje pismo, s katerim hoče Nemce prepričati, da je ekspanzija Nemčije še nadalje nemogoča. — Tretjega pisma je bilo poslanega 300.000 izvodov iz raznih držav v Nemčijo. — Pisma so bila naslovljena predvsem na intelektualce, ki so pa pisma iz strahu, da bi bili obdolženi zveze z inozemstvom, po prejemu verjetno uničili.

V pogajanjih za trozvezo ni novic. Anglija, Francija in Rusija so v stikih, javnost dolži Anglijo, da ne pride do sporazuma. Celotno v francoskem tisku se izražajo pesimistično o pogajanjih z Rusijo. Verjetno pa je, da krivda za zavlačevanje pogajanj ni na ruski strani, ker Rusiji tega ne očitajo nikjer.

Napetost med Japonsko in Sovjetsko Rusijo

Japonska grozi.

Med Japonsko in Rusijo je že dolgo časa napeto stanje radi znanega spora o ribolovu. To napetost je sedaj še povečalo vprašanje izkoriščanja petrolejskih vrelcev na otoku Sahalinu, kjer delajo po japonskem zatrevanju sovjetske oblasti velike težave japonskim industrijcem. Zastopnik japonske vojne mornarice je te dni izjavil časnikarjem,

pravljaj s sovjetsko vlado. Ruski poslanik je dejal, da so v Moskvi pripravljene se pogajati o političnem, gospodarskem in vojaškem sodelovanju s Poljsko in da bi bil dobrodošel obisk zastopnika poljske vlade v Moskvi.

Politični krogi domnevajo, da se bodo ta direktna pogajanja med Poljsko in Sovjetsko Rusijo v kratkem pričela. Pobudo za pogajanja je dala Anglija.

da bo Japonska morala seči po protikupek, pri čemur je nglasil, da japonsko vojno brodogradnjo ni zaposleno v kitajskih vodah, in je pripravljeno, da gre takoj zaščiti japonske interese na otoku Sahalinu. Japonska vlada je poslala Sovjetski vladi novo protestno noto, ki se nanaša na ta spor.

Nova angleška politika proti Japonski

Londonska vlada je sklenila, da se hoče z Japonsko sporazumeti. Japonski tisk grozi z represalijami Angliji, ki bi izpremenili zgodovino Velike Britanije, če ne prizna predvsem sedanjega stanja v severni Kitajski, to je aneksijo zasedenih kitajskih pokrajin.

Pogajanja, ki se v tem pravcu vrše, utegejo vesti do tega, da Anglija prizna okupacijo velikega dela kitajske države.

Mehika sprejema begunce

Po poročilu švicarskega lista »Aufbau« je mehiška vlada pripravljena, sprejeti neomejeno število španskih beguncev.

Angleži ponujajo denar

za mirno rešitev vojne napetosti

Velika Britanija ponuja Nemčiji denar na posodo, če sprejme mirno reševanje gospodarskega svetovnega političnega vprašanja. To senzacijo so objavili nekateri angleški listi v soboto. O takem posojilu so že govorili zdavnaj prej. Tudi izjava angleškega bankirja že pred meseci, češ, da je surovin na svetu dovolj, in če jih Nemčija želi, jih mora pač plačati. Nemčija nima denarja, že zato se more ta izjava smatrati kot ponudba primerne kredita Nemčiji.

Med Angleži in Nemci so se že večkrat vršila gospodarska ali trgovinska pogajanja, ki pa niso uspela. Angleži ponujajo večje posojilo Nemčiji, morda do ene milijarde funtov, to je okoli 225 milijard dinarjev. S takim zneskom bi Nemčija utegnila normalizirati svojo industrijo iz vojne v normalno ter bi ji ostalo še nekaj kreditov za uvedbo novega gospodarstva.

Nemški tisk zaenkrat odklanja take ponudbe in smatra, da niso sprejemljive, ker se vidi, da hoče Anglija s tem obiti gdansko vprašanje, namesto, da bi se to stvarno premotri in rešilo. »Deutsche Allgemeine Zeitung« pravi, da, če Nemčija želi mirno rešitev gdanskega vprašanja, ne pomeni, da je Nemčija pripravljena opustiti dosedanje stališče. Kompromis je mogoč. Nemčija ni mobilizirala zaradi Gdanska, ampak zaradi Poljske. Nemčija zahteva samo svojo

pravico. Za vojno sta pa agitrali Anglija in Francija. Nemška politika ni omahljiva in ji ni treba, da se deloma izpreminja.

Nemčija bo vodila politiko, kakor jo je opisal Hitler dne 28. aprila t. l.

Take so izjave Nemčije. Enako odločno izjavlja Poljska, da ne dovoli, da Nemčija anektira Gdansk.

Politika angleškega kapitala na zapu vojni. Nova svetovna vojna bi prinašala s seboj lahko zanj nedogledne posledice, dočim bi se v posojilih, ki pomeni obenem politično odvisnost, dobro obrestoval. Anglija je zaslužila v vojni, še sijajneje po vojni, zato lahko razpolaga z investicijami v drugih državah, kar je tembolj potrebno, ker se po vseh njenih kolonijah in dominijonih neprestano pospešuje iredentizem od njenih nasprotnic.

Anglija je pripravljena priskočiti na ta način tudi Italiji na pomoč in s tem oslabiti vso fronto, ki je danes v njej nasprotnem taboru svetovnih sil.

V Franciji so v tem vprašanju optimistično in menijo, da nepopustljivost Nemčije ni tako absolutna, kakor so odločne nemške izjave.

Angleško časopisje že dementira vesti o posojilu Nemčiji, pač pa pravi, da angleška vlada ni nikoli zaprla vrat za pogajanja.

Akcija španskih monarhistov

Razkol med nacisti.

V Španiji se je pričela borba za nadoblast med monarhisti in falangisti. — Med tem ko general Franco smatra, da je treba najprej gospodarsko obnoviti domovino, ki je silno trpela v državljanski vojni, pa so monarhisti že pričeli z akcijo. Te dni so imeli v Lausani v Švici monarhisti sestanke, katerega se je udeležilo tudi več ministrov, po nepotrjenih vesteh pa se je sestanka udeležil tudi bivši kralj Alfonz XIII. — Monarhisti so sklenili, da se takoj prične akcija za obnovo monarhije v Špa-

niji, pri čemer zlasti računajo na pomoč katoliške duhovščine, ker je obnovi monarhije naklonjen tudi Vatikan.

Radi odstavitev generala Quipeo de Llana krožijo razne vesti. Po nekaterih vesteh je odstavljen general odšel v Francijo, po drugih pa je baje bil zadržan v Madridu, ko je hotel odpotovati. Notranje ministrstvo je prepovedalo vse manifestacije, da bi se preprečili izgredi. Izgleda, da je v taboru nacistov prišlo do resnega razkola.

Gospodarska pogajanja med Berlinom in Moskvo

Po poročilu »Exchange Telegraph« so se v Berlinu pričela zopet pogajanja za trgovinski in kreditni sporazum med Nemčijo in Rusijo. Pogajanja vodita namestnik ruskega trgovinskega zastopnika v Berlinu Bagarin in uradnik nemškega zunanjega ministrstva Schnorre.

Novi boji v Mandžuriji

Med japonsko-mandžurskimi in mongolsko-sovjetskimi četami je prišlo do novih krvavih spopadov. Bojev se udeležujejo tudi letalci iz obeh taborov.

Mednarodni kongres stavbnege in lesnega delavstva

V glavnem mestu Švice, Bernu, se pravkar vrši II. mednarodni kongres stavbnege in lesnega delavstva, ki mu je prisostvoval 70 delegatov iz najrazličnejših držav.

Povečanje sovjetske vojne mornarice

Po italijanskih virih so pričeli v Rusiji izvajati Stalinov načrt za povečanje vojne mornarice. Sovjetska Rusija bo baje pričela graditi 72 podmornic in dve 35-tonske linijske ladje.

Dama in po svetu

25-letnica avstrijskega ultimata Srbiji. V nedeljo, dne 23. t. m. je minulo 25 let, odkar je avstrijsko-ogrska vlada izročila ponižujočo in nesprejemljivo noto takratni vladi male Srbije. Istočasno je dobil avstrijski poslanik v Beogradu že v naprej navodila, da vsak odgovor srbske vlade proglasi za nezadosten, ker je dunajski režim hotel za vsako ceno izzvati vojni konflikt. Sledila je mobilizacija, nato pa splošno svetovno klanje.

Kongres »Kraft durch Freude« v Hamburgu. Ob priliki kongresa organizacije »Kraft durch Freude« so se vršile v Hamburgu velike svečanosti v čast vseh gostov iz tujih držav. Jugoslovanska dijaška skupina, ki jo vodi ga. Magazinović, je ob tej priliki izročila voditelju nacističnih delavskih organizacij dr. Leyu lepo darilo. Poleg te dijaške delegacije so se kongresa udeležili tudi zastopniki Nemcev iz Jugoslavije, dalje dr. Miroslav Stojadinović, ki je član mednarodnega posvetovalnega odbora »Kraft durch Freude«, dr. Vasičević, ravnatelj beograjskega velešolja ter odposlanstvo Jugoslovanskega velešolja.

O najvišjem političnem standardu. »Hrvatski dnevnik« piše: Povsod na svetu se smatra kot najvišji standard političnega življenja angleški primer. Angleška vlada nikdar ne poskuša, da bi ostala na oblasti do zadnjega dne, ko je prisiljena iti na volitve. Niti ne izrablja časovno povoljnega razpoloženja v narodu, da bi na ta način dosegla novo formalno zmago. Tako se v Angliji cenijo in spoštuje narodna volja. Zato ima Anglija narodno vlado. Toda ne postopajo vse vlade v vseh državah tako. Hrvati bi mogli navesti mnogo primerov iz svoje lastne skušnje o tem, kako se vodijo volitve in kako se podeljuje volilne legitimacije po neki narodni volji. Eno izkustvo je staro, o njem nam govorijo ljudje in pišejo knjige iz predvojnega doba. Drugo je iz dobe poslednjih dvajset let, katero smo sami doživeli in spoznali. Zbirko je dopolnil Milan Stojadinović z volitvami dne 11. decembra preteklega leta.

Kontingent za izvoz našega sadja v Nemčijo je letos določen na 3000 vagonov. Od tega odpade 2200 vagonov na češplje, 200 vagonov na namizno grozdje in 600 vagonov na jabolka.

Jugoslovanski finančni minister dr. Djuričić se je te dni vrnil iz Pariza.

V Beogradu primanjkuje vode. Radi pomanjkanja vode v Beogradu je zavladalo med prebivalstvom silno nezadovoljstvo napram prizadetim, ki niso znali pravočasno oskrbeti mesto s potrebno vodo. Vode primanjkuje vsepovsod in radi tega trpijo zlasti tudi bolniki v bolnicah.

Uredba o ustanovitvi dveh tovarn celuloze. Minister za gozdove in rudnike je izdal uredbo o ustanovitvi dveh tovarn celuloze, ki naj bi se v kratkem času zgradile.

Bivši predsednik češko-slovaške armade dr. Milan Hodža je te dni prispel v London. Novinarjem je izjavil, da je njegov obisk privatnega značaja.

Novo angleško posojilo Turški. Ker posojilo, ki ga je Anglija pred kratkim dovolila Turčiji, ne zadostuje za oborožitev turške armade, bo Turčija dobila še 50 milijonov funtov šterlingov posojila.

Novo holandsko vlado je te dni sestavil ministrski predsednik Colyn.

Nemci na Madžarskem zahtevajo najmanj 15 poslancev v madžarskem parlamentu, kulturno avtonomijo in nemške šole, pravico svobodne organizacije Nemcev v vseh formacijah narodno-socialistične stranke ter pravico do nošnje hitlerjevskih znakov in uniform. Madžarska vlada mora nadalje preprečiti vsako propagando proti Nemcem v tisku in v javnosti.

1 milijon funt šterlingov bo poljska vlada porabila od posojila, ki ga je dobila v Angliji za nakup orožja v drugih državah.

Radi suma špijonaže so poljske oblasti aretirale gdanskega državljana Lipskija, ki je prestopil mejo v SS uniformi. Aretirani je sicer skušal pobegniti, ko pa so straže oddale več streliv in ga pozvale, naj se ustavi, se ni več protivil aretaciji.

Gdanska policija je aretirala 10 poljskih kadetov, ki so osumljeni špijonaže in bodo postavljeni pred sodišče.

Veliki pomorski manevri nemške mornarice se bodo pričele dne 27. t. m. Manevri se bodo vršili ob Baltskem morju.

Belgija priznala Slovaško. Belgijska vlada je priznala slovaško državo. Belgijsko vlado tvorijo predstavniki katoliške stranke.

General Quipeo de Llano odstavljen. General Franco je odstavil svojega ožjega sodelavca generala Quipeo de Llano kot vrhovnega poveljnika II. vojaškega okrožja. Pravi vzrok njegove odstavitve ni znan, domneva pa se, da je padel v nemilost, ker se je v nekem govoru po radiu o važnih stvareh neprevidno izrazil.

Angleška delavska stranka bo zahtevala razpravo o zunanji politiki še pred poletnimi počitnicami, ker smatra, da bi parlament ne smel iti na počitnice pred zaključkom angleško-ruskim pogajanjem.

Voditelj irskih teroristov Viljem Mac Allister je bil te dni aretiran v Angliji, ko se je hotel izkrcati iz parnika.

Važen aparat so izumili angleški učenjaki, ki lahko vjame vsak najmanjši šum letala, če tudi letijo zelo visoko. Ta izum je važnega pomena za protiletalsko obrambo.

Za poveljnika ruskih čet v Mongoliji je bil imenovan pomočnik ljudskega komisarja za vojsko Kubik.

Iz češke

Demonstracije v praških kinih. Praško notranje ministrstvo je izdalo sledečo naredbo: »V zadnjih časih se obiskovalci kinematografov pri izvajanju nemških filmov tako obnašajo, da obstoja sumnja, da gre pri tem za protinemške demonstracije. To dejstvo ima lahko hude posledice tako za posameznika kot za ves narod. Oblasti so zato izdale naredbo, ki postavlja v kinih posebne uradnike, ki bodo skrbeli za red in mir. Ti uradniki imajo pravico predvajanje takoj ustaviti, če demonstrante pa aretirati. Kinematografi, kjer bo prišlo do demonstracij, se bodo zaprli najmanj za sedem dni.

Prepoved stare čechoslovaške uniforme. Češko ministrstvo za narodno obrambo je izdalo naredbo, s katero se od 1. avgusta dalje najstrožje prepoveduje nošnja stare čechoslovaške uniforme.

Možnost skorajšnje inflacije na Slovaškem. Po informacijah »Times« znaša nekritični deficit Slovaške za tekoče leto okrog 603 milijone kron. Da bi bil deficit vsaj nekoliko krit, je slovaška vlada razpisala notranje posojilo in da kovali nov denar iz niklja. Rezultat posojila je pa zelo razočaral in »Times« so mnenja, da slovaški vladi ne preostaja nič drugega kot inflacija, ki jo je že v kratkem pričakovati.

C. Nordhoff in J. N. Hall

84

HURIKAN

Kapitan de Laage mi je bil prinesel pismo gospe de Laage, on je tudi vzel moj odgovor za njo s seboj, ko je Katopua zopet odplula. Jadrnica je ostala teden dni zasidrana v pristanišču Fakaravi in ves ta čas sva bila s kapitanom sleherni večer skupaj. Lahko si mislite, kako zelo me je imelo, da bi bil povedal Nagleju to, kar sem bil vedel. On je seveda domneval, da je bil Terangi mrtev. Nekega večera sem mu bil skoro povedal resnico; toda po tehtnem prevdanku se mi je pa vendarle dozdevalo, da je bolje, ako nekoliko počakam. Zase sem bil prepričan, da bo gospa de Laage s svojim poskusom, da doseže pomilostitev za Terangija, uspela, čisto gotov pa si tega seveda nisem bil.

Prešlo je skoro leto, predno je bilo moje potrpljenje poplačano. Katopua se je tega dne okrog polne zasidrala v laguni in Nagle mi je sam prinesel mojo pošto. Povabil sem ga na kosilo in ko sva pila na verandi steklenico piva, sem ga poprosil, ako smem v njegovi navzočnosti pregledati došlo pošto. Prvo pismo, na katerem je obvisel moj pogled, je nosilo uradni pečat guvernerja s Tahitija, nekega novega moža, ki je šele kratek čas poprej prišel iz Francije. Raztrgal sem ovojo. V njem sem našel akt o brezpogojni pomilostitvi Terangija. Guverner me je prosil, da naj pospešeno sporočim to vest na Fenua Ino — ako tak kraj sploh obstoji. Pismu je bila pripisana opomba: »Pristaniški nadzornik v Papeeteji

mi je rekel, da na zemljevidu ni vnešen noben otok, ki bi naj bil v laguni na dotični zemljepisni širini.

Sedaj sem povedal Nagleju vse — vse kar sem bil vedel in mu izročil pomilostitveni dekret s pismom guvernerja. Pod pretvezo, da imam nujno delo, sem da pustil nekaj časa samega. Ko sem se vrnil si je še vedno ogledoval oba dokumenta. Prav gotovo jih je bil najmanj dvajsetkrat prebral od začetka do konca...

Potem pa dobri Nagle ni več zdržal... Rekel si je, posli gori, posli doli in še istega popoldne smo se podali z jadrnico proti Fenua Ino. Najprvo smo seveda jadrali proti Manukuri. Tavi je še živel tamkaj s svojo družino; posrečilo se mu je, da si je na Motu Ateji ustvaril pogoje za nadaljnji obstoj. Stari Kauka je bil pri njem. Ostali, ki so bili preživeli katastrofo so se preselili na druge otoke, kjer so imeli svoje sorodnike.

Na Manukuri nisem bil odkar je bil divjal hurikan. Pritrđili mi boste, ako Vam rečem, da sem imel tega otoka za vse življenje dovolj. Na Manukuro smo dospeli jutraj tretjega dne, odkar smo se podali na pot. Niti najmanjšega vetra ni bilo in Katopua je rabila cele tri ure, predno je prevozila tistih dvajset milj skozi laguno. Kakšni občutki so me obhajali, ko smo se bližali staremu vaškemu otoku raje ne govorim...

Nagle je obiskoval otočič od časa do časa, sledeč izključno le klicu svoje dobrosrčnosti. Tavi ni mogel ničesar kupiti, pa tudi kopre ni imel, da bi mu jo bil lahko prodal. Morali so biti grenki časi za Tavi in njegove... Šele pozneje enkrat sem zvedel

od Tavi, da je Nagle vselej, kadar je prišel na otok, prinesel s seboj cele zabojne polne ribjih in mesnih konserv in vreče z moko, rižem in podobnimi dobrimi stvarmi; kapitan mi ni o tem nikdar niti z besedico omenil. Vsekakor bi tudi brez tega ljudje ne bili v nevarnosti, da bi bili pomrli od gladi. Kajti ostalo je še vedno dovolj palm, ki so jih preskrbovale s kokosovimi orehi, rib pa je bilo v morju okrog Manukure tudi vedno dovolj.

Proti polne smo se zasidrali pred Motu Atejo. Takoj sta prišla Tavi in Marunga na krov, v spremstvu vseh prebivalcev otoka, ki pa jih je bilo vseh skupaj komaj za dva čolna. Nasmehan nas je pozdravil Tavi in ko je zagledal mene se mu je obraz še bolj raztegnil od prijaznega nasmeha. Prisrčnost, s katero mi je stisnil roko, me je prepričala, da o odkritosrčnosti pri njem ni bilo mogoče dvomiti. Marunga me je objela in me kar ni hotela spustiti. Med tem ko sem se jaz razgovarjal z njo, je Nagle poklical Tavi na stran.

Hitia in Araiia sta bile naslednji ki sta me prišli pozdraviti. Iz uslužnosti sem moral občudovati tri otroke, ki so mi jih prinesli pokazati; najstarejši med njimi je bil majhen, lep, štirileten fantek, ki je v tisti strašni noči prišel na svet v čolnu. Tudi Farani je bil tu in mladi Tajo, ki je med tem zrasel v močnega štirinajstletnega dečka in videlo se mu je, da bo na moč podoben svojemu očetu. Vsi po vrsti so mi smehljač se in nekoliko v zadregi stisnili roko. Ne morem se spomniti, da bi me bilo kakšno snidenje v življenju bolj ganilo, kot me je to...

(Dalje prihodnjik)

Iz naših krajev

TRBOVLJE

Samo še 14 dni nas loči

od velike proslave 40-letnice obstoja strokovne organizacije Zveze rudarjev Jugoslavije, v največjem rudarskem naselju v Trbovljah. Trbovlje so za delavsko gibanje zelo važen in zanimiv kraj, saj so se tu odigrali že za časa rajne Avstrije hudi boji, tragedije in pogromi na zavedne delavce. Tudi po vojni dobi je bilo veliko število stavk, leta 1924 žalostni poboji, v letu 1934 pa znana gladovna stavka. Sedanje krepke kulturne, gospodarske in strokovne organizacije gledajo s ponosom na borbe, zmage in tudi poraze, od katerih so se mnogo naučile v pretekli dobi.

Proslava vsakega truda in uspeha bo 6. avgusta t. l., na katero bodo prihiteli sodruzi in sodružice od blizu in daleč, da s trboveljskimi sodruzi proslavijo 40-letnico obstoja neodvisne svobodne strokovne organizacije. Trboveljski sodruzi in sodružice se veselimo, da bomo lahko pozdravili drage goste v naši sredini.

Občinski dom pred dograditvijo. Krasna satvba občinskega doma se bliža dograditvi. Stavba je v modernem slogu zgrajena in bo okras Trbovljam in okolici. Gradbena dela na občinskem domu so hitro napredovala, ker je občinski odbor oddal delo podjetju, ki je jamčilo za solidno in hitro gradnjo. Upamo, da bo že v kratkem času občinski urad prenesen v novo zgradbo, kjer bo na razpolago mnogo več prostora, kakor v dosedanjih stavbi, ki že dolgo ni več odgovarjala potrebam sedanjega časa.

Podružnica I. D. K. D. v Trbovljah se tem potom iskreno zahvaljuje vsem gostom, ki so nas posetili na prekrasno uspešno proslavo, kakor tudi vsem onim, ki so kakorkoli pripomogli do uspeha. Istočasno obveščamo vsa bratska društva, da se bo vršil v nedeljo, dne 20. avgusta spominski izlet na Studenec k spomeniku ponesrečenega s. Šramelina in prosimo za čimvečjo udeležbo. — Odbor.

HRASTNIK

IZJAVA.

Podpisani preključem žalitve, katere sem izrekel o Marinko Marici, ker so neumeljene in neresnične. Zahvaljujem se, da je odstopila od tožbe. Tušek Vladislav.

PREKLIC.

Podpisana preključem žalitve, ki sem jih izrekla o Marici Tušek. Zahvaljujem se ji, da je odstopila od tožbe. Marica Marinko.

KRANJ

Razmere pri gradnji ceste Kranj-Nak'o

Znano je, da se gradi moderna cesta po Gorenjskem, najbrž pa ni znano javnosti, kako se godi tistemu delu prebivalstva, ki gradi cesto za drug del prebivalstva, ki bo to udobnost uživalo.

Govori se, da je podjetje Ivan Bricelj gradnjo prevzelo pod zelo neugodnimi pogoji. To in pa razni neuspehi pri gradnji je povod, da skuša podjetje čim bolj izkoristiti delovno silo. — Ponavljajo se nove, oziroma stare metode iz časa tlačanstva: poleg pravih delovodij imamo nekakšne valpte, sicer še brez bičev. Pri sprejemanju, odnosno pri zaposlitvi, se izbira le najboljše moči, ako se gospodom zdi, da kdo ne zmore kolikor se od njega pričakuje, se ga takoj odpusti. Opuščanje delavstva se vrši kar v masah, ter se ga takoj nadoknadi s svežimi močmi, ki so dnevno na ponudbo. Vsaka misel o organiziranju delavstva je nevarna.

Ker tudi gradnja nikakor ne gre zadosti hitro naprej, se jo skuša pospešiti na različne načine: ker delavci niso sprejeli akorda pod pogoji, katere je nudilo podjetje, je pričelo govoriti o zamenjavi delavstva z drugimi. Hotelo se je uvesti delo na dve zmeni po 8 ur, brez poviška, oziroma za sedanje plače din 3,25, 3,50, 3,75 in 4 din. Osemurno delo se je uvedlo za poskus en dan, a delavstvo tega ni sprejelo. Zdaj se najbrž uvede nočno delo. Skrajni napor pri delu, nizke mezd, čimdalje več odtelgijev, ki se bodo menda množili, dokler bo še kaj ostajalo delavske plače, vse to tira delavstvo v obup. — Delavec.

Lepa beseda lepo mesto najde! Žal se tega lepega pregovora drže najmanj tisti, ki bi morali biti drugim za vzgled. Po dobrem vzgledu od te strani bi se zelo plodno širila kulturna vzgoja med narodom. S slabim vzgledom pa se doseže ravno nasproten učinek. Nad slabim vzgledom se javnost zgriža; narašča mržnja in maščevalnost napram onim, ki s surovim rastopom kažejo svojo »kulturo« in čut »ljubezni« do bližnjega. Ni čuda, da posledice potem ti ljudje tudi sami občutijo; zlasti se boje obračunavanja med »štirimi očmi«... Vedno številnejši so oni, ki iz lastnih skušenj potrjujejo, kako se od zgornj navzdol v praksi uvaja nov »kulturo«, ki ne zasluži drugega imena kot — barbarstvo! To je žalostno, toda resnično!

SEVNICA OB SAVI

Kako to? Ljudje se pritožujejo, da stane v gostilnah dva decilitra vina prav toliko kot dva deci brizganca. Kaj, je voda enako draga kot vino? — Razen tega pa se tudi čuje, da imajo gostilničarji, ki vino kupujejo in torej nimajo lastnega pridelka, najcenejšo kapljico. Čudno, kaj ne?

Prireditve. Tudi na prireditvah Sevnici ni smu rečni. Zadnje nedeljo smo imeli veliko sportno prireditev našega domačega sportnega kluba. — Gostovali so Amater iz Trbovelj in sportna kluba iz Radeč in Krškega, ki so se pomerili z domačini. Zmagal je Amater. Na veselici je bilo prijetno in kar je glavno, silno poceni, dočim je bilo na veselici planinskega društva, ki je bila nekoliko poprej na Zajčji gori, drago, predrago za naš kraj in razmere. Mecen domačega sportnega kluba je ravnatelj g. Rey, po poreklu Francoz.

Nekaj rezultatov iz volitev obratnih zaupnikov

Maja meseca so bile volitve obratnih zaupnikov tretje prelozene na čas od 15. julija do 15. avgusta t. l. Volitve, ki so se bile v maju mesecu izvršile, so bile razveljavljene. Zaradi tega se te dni vrše volitve vseh zaupnikov.

Že pri volitvah v maju mesecu so svobodne delavske organizacije v delnih volitvah dose-

gle povsod najlepše rezultate. Prepričani smo, da bo zavedno delavstvo tudi pri teh volitvah v ogromni večini volilo za zaupnike svoje ljudi, ki jih pozna, ki so neodvisni in zaslužijo zaupanje organiziranega delavstva. V naslednjem podajamo rezultate volitev v nekaterih obratih:

Volitve obratnih zaupnikov pri ljubljanski cestni železnici

Volitve obratnih zaupnikov pri ljubljanski cestni železnici so se vršile v petek dne 21. t. m. Že maja meseca je dobila tam svobodna strokovna organizacija pri volitvah 160 glasov in Jugoras (ZZD) 27, tako da so dobili naši 5 zaupnikov, enega pa so dali na ostanek glasov Jugorasi. Pri teh volitvah je bilo oddanih več glasov, kakor zadnjič. Svobodna strokovna organizacija je dobila 172 glasov, jugorasci pa 48. Tako je naša organizacija dobila 5 zaupnikov, jugorasci pa 1 kakor maja meseca. Od oddanih glasov sta bila dva naša glasova razveljavljena in je torej naša lista dobila pravzaprav 16 glasov več kakor zadnjič. —

Volitve obratnih zaupnikov v Mariboru

Tudi te julijske volitve obratnih zaupnikov so prinesle visoko zmago svobodnim strokovnim organizacijam. Vidi se pač, da se delavstvo ne pusti demoralizirati ter da bo prav vsakokrat branilo ustanovo obratnih zaupnikov, in četudi bi bile volitve zopet prelozene. Dosedaj so bile volitve izvedene v sledečih obratih:

Kovina d. d.: URS je dobil vseh 5 mandatov; **Freund Viljem:** URS je dobil vseh 5 mandatov;

Rosner Marko: skupna lista svobodnih organizacij vseh 6 mandatov;

Splošna stavbena družba: URS 3 mandate, NSZ 3 mandate, Jugoras le 10 glasov in noben mandat;

Zanimiv rezultat volitev obratnih zaupnikov v Vrešu

V železnici in rudniku v Vrešu so imeli volitve obratnih zaupnikov. V podjetju je zaposlenih 1558 delavcev in delavk. Volitev obratnih zaupnikov se je udeležilo 1164 delavcev. Od oddanih glasov je dobil URS 770, HRS 407 in Jugoras 50 glasov. Količnik je znašal 72 glasov, na podlagi katerega je dobil URS 10, HRS 6 zaupnikov in Jugoras nobenega, ker ni dosegel pri glasovanju količnika.

Se lani je bilo število zaupnikov v drugač-

Uslužbenci ljubljanskega tramvaja so s tem krepko manifestirali svojo zavest, da morajo biti kot nameščenci enega podjetja enotni. Mi želimo, da se ta enotnost še izpopolni, kakaj obljube ali grožnje delavstvu, ki imajo namen cepiti enotnost delavstva, niso nikdar iskrene. Za delavstvo mora biti geslo enotnost in politične neodvisnosti vedno sveto, da lažje zastopa svoje interese.

V tovarni »Titan« v Kamniku so bili izvoljeni 3 SMRJ, 22 JSZ in 1 ZZD.

V tovarni Remec & Co. v Duplji pri Kamniku so bili izvoljeni 1 rdeči, 5 belih.

Klančnik: URS 3 mandate;

Pengz Johan: skupna lista svobodnih organizacij 4 mandate;

Hutter in drug: skupna lista svobodnih organizacij 15 mandatov in Jugoras 1 mandat;

Zora-Benger: URS 4 mandate;

Ehrlich-predilnica: skupna lista svobodnih organizacij 6 mandatov;

Tekstilna Košaki: URS 3 mandate;

Potočnik Ferdo: URS 3 mandate;

Doctor in drug: skupna lista 16 mandatov.

Jugoras je svojo listo umaknil, ker ni bila popolna.

V mnogih podjetjih pa bodo volitve izvedene še do 15. avgusta.

Volitve obratnih zaupnikov v Zenici

Pri volitvah obratnih zaupnikov v Zenici je organizacija URS dobila 7 zaupnikov, Jugoras 5, HRS pa 4 zaupnike.

LJUBLJANA

Valentin Vrhunec je umrl. V soboto je nenadoma po kratki bolezni umrl v Ljubljani Valentin Vrhunec, ki se je v svojem življenju jako živo udeleževal v delavskem gibanju, tako v političnem, gospodarskem in strokovnem. Naravnost vzorna je bila njegova agilitet, ki jo je vršil v prvih letih v Trzinu na Gorenjskem in pozneje dva decenija v Ljubljani. Vrhunca je poznala, to lahko potrdimo,

MARIBOR

Draginja na trgu narašča. Radi suše se opaža pomanjkanje zelenjave in sočivja na živilskem trgu. S tem v zvezi pa seveda naraščajo tudi z dneva v dan cene, vrhu tega pa je še veliko pomanjkanje sočivja in zelenjave. Gospodinje morajo že zgodaj zjutraj na trg, ker pozneje je težko dobiti kaj primernega za nakup. To najhujše občutijo delavske družine, ki nimajo na razpolago denarnih sredstev, da bi lahko plačale vsako ceno za te življenjske potreščine, ki so poleg kruha v poletnem času glavna hrana delavcev in revnejših slojev. Kljub draginji so ostale mezd nizke, ki že doslej niso odgovarjale cenam življenjskih potrebščin. Še hujše kakor zaposleni delavci pa to občutijo brezposelni, katerih v Mariboru ni baš majhno število, zlasti, ker so brezposelno armado sedaj pomnožili še reducirani tekstilni delavci, med katerimi je veliko število družinskih očetov.

Maribor dobi relejno radijsko postajo. Med Prosvetno zvezo in zastopniki ministrstva pošte, brzojava in telefona je bila te dni baje podpisana pogodba, da bo Prosvetna zveza v teku 20 mesecev postavila v Domžalah novo 20 kilovatno radijsko postajo, v Mariboru pa 4—5 kilovatno relejno radijsko postajo. Pogodba je bila sklenjena za dobo 15 let.

Proslava 40-letnice Zveze rudarjev v Trbovljah. Udeleženci te proslave iz Maribora naj se takoj javijo v tajništvo Strokovne komisije, Sodna ul. 9 (Delavska zbornica), da moremo pravočasno skrbeti za kosila in vožnjo. Sodruzi in sodružice! Prijavite se v čim večjem številu.

Zopet utopljenec. V soboto, dne 22. t. m. je utonil v Dravi 26letni delavec Josip Ergaver iz Studencev. Ko se je kopal v Dravi s svojim bratom, je hotel pri Mariborskem otoku reko preplavati, naenkrat pa se je pričel potapljati. Njegov brat mu je sicer takoj priskočil na pomoč, vendar ni mogel nesrečnega, ki ga je najbrže prijel krč, več rešiti iz deroče Drave.

Sleparji na delu. Policija je izsledila družbo, ki je tihotapila ljudi čez mejo s pretvezo, da bodo dobili v Nemčiji zaposlitev. Sleparji so izvajali denar od svojih žrtev, katere so z avtomobilskimi vozili do meje, nato pa jih vtihotapili v Nemčijo. Te dni se je organom oblasti posrečilo ujeti nekaj teh žrtev, ki so se razočarane vračale iz sosednje države. Pri zaslišanju so nato izpovedali, kdo jih je spravljal čez mejo.

vsa delavska javnost v Sloveniji. Svojo zvestobo do delavskega gibanja je ohranil do zadnjega trenutka. Še ni dolgo temu, ko sem se razgovarjal z njim. Pripomnil je, kako je bil takrat srečen, ko je lahko svobodno deloval v delavskem gibanju in mi ob navdušenju zastavil vprašanje, kdaj se zopet vrne svoboda delovanja. Sedaj je odšel iz naših vrst. Naj počiva v miru! Naše sožalje njegovi rodbini!

Sportne prireditve, ki so v programu letošnjega VIII. Mariborskega tedna od 5. do 17. avgusta, bodo pokazale, da je Maribor postal po vojni res pomembno športno središče. Zanje vlada že sedaj precejšnje zanimanje v Mariboru samem, pa tudi med ljubitelji športa po ostali Sloveniji in Jugoslaviji.

Velik požar je vpepelil gospodarsko poslopje g. Ivana Gorška v Rošpolu. Požar je nastal kakor se domneva radi napake v dimniku. Škoda znaša okrog 100.000 din.

Gospo Marijo Daneu, 68letno mater znane rodbine Daneu, ki se je pred leti preselila iz Trsta v Maribor, so v soboto popoldne pokopali. Bila je blaga žena in vzorna mati. Naj v miru počiva. Rodbini Daneu izrekamo iskreno sožalje.

Narodno gledališče v Mariboru, ta najpomembnejši slovenski kulturni zavod na severni meji, bo slavilo letos v jeseni 20-letnico svojega rednega obstoja. Ob priliki VIII. Mariborskega tedna od 5. do 13. avgusta bo pa pokazalo svoj nastanek, razvoj in uspeh na veliki gledališki razstavi, ki bo po zamisli in izvedbi nekaj čisto novega.

GUŠTANJ

Banovinsko cesto, ki vodi skozi naš trg, prelagajo. Zaposlenih je kakšnih 100 delavcev. Tu delajo domača vsi brezposelni rudarji z Leš: Ko so delavce nabirali, se je govorilo, da bodo imeli po din 28 na dan, sedaj pa zaslužijo samo din 24. Tehnik, ki je to obljubil, pa žal ni poverjen s tem poslom. Delavci so radi tega upravičeno nezadovoljni, saj delo je težko in denar krvavo zaslužen.

Stavka celjskih pekovskih pomočnikov

Za zboljšanje položaja in kolektivno pogodbo

Mezdna pogajanja med celjskimi pekovski pomočniki in mojstri so se razvila, ker so mojstri trmasto odklonili vse upravičene zahteve pomočnikov. Kolektivna pogodba je koncem prejšnjega meseca potekla, zato so pomočniki predlagali, da se sklene nova, s katero bi se vsaj nekoliko zboljšal mizerni položaj živilskega delavstva. Ker so vse poravnane razprave, ki jih je sklicala oblast, potekle brezuspešno in se mojstri niso hoteli udeležiti teh razgovorov, je izbruhnila stavka, ki je

JESENICE

Tombola »Delavskega podpornega društva« na Jesenicah se je vršila v nedeljo, dne 9. julija t. l. na vrtu Delavskega doma na Savi. Bilo je več glavnih dobitkov, ki so jih zadeli: bon za din 1000 Pepca Pepevnikova, žena tov. delavca z Javornika, dvokolo Franc Praprotnik, tov. del. z Dobrave, vrečo moke Noč Tomaž, tov. del. s Koroške Bele, zaboj sladkorja Rekar Franc, tov. del. z Javornika, poleg tega sta bila oddana še blago za moško obleko in lep brivski stol. Tombola je prav lepo uspela in je tablic primanjkovalo. Po tomboli se je vršila na vrtu Delavskega doma domača zabava.

Članska zborovanja Splošne gospodarske in konzumne zadruga, ki so se vršila minule dni po krajih, kjer ima zadruga svoja oddajališča, so lepo uspela. — Člani so vsi naglašali potrebo svoje zadruga, želeli so pa, da se zaloge v prodajalnah in izbira blaga tako izpopolnijo, da bodo člani lahko dobili vse, kar potrebujejo za gospodinjstvo. Izvoljeni so bili krajevni odbori in delegati za občni zbor zadruga, ki bodo poskrbeli, da pojde razvoj zadruga nemoteno naprej. Nas veseli uvidevnost in zanimanje naših zadrugarjev.

KOČEVJE

Odpusti tekstilcev. Tovarna »Slavoteks« je pred nedavnim odpustila 20 tekstilnih delavk, katerim jih bo baje sledilo še več. Zares lepo se godi našemu delavstvu v narodno mešanem Kočevju! Le tako naprej in Kočevje bo kmalu brez Slovencev, kar jih bo ostalo, bodo pa lahko dali svoje želodce v špirit. Pa se še kdo čudi, da naši slovenski delavci tako silijo v neko sosednjo državo.

Zaupniške volitve. Koncem tega meseca se bodo vršile v obeh naših tekstilnih tovarnah zaupniške volitve. V »Tekstilani« sta vloženi dve listi, kompromisna, neodvisna delavska in »zelenas«. Kakor kaže, ne bodo dobili »zeleni« niti enega zaupnika od vseh šestih. Slabše je v »Slavoteksu«, kjer so bile pravkar redukcije in jih še pričakujejo. Volijo se 4 zaupniki. Naj si tekstilci zapomnijo, kateri njihovi tovariši groze z odpusti in z denunciacijami vodstvom podjetij! Taki ljudje ne zaslužijo drugega, kakor zaničevanje vsega delavstva.

SLOVENSKA BISTRICA

— pogreb. Prav čudovit sprevid smo pred kratkim opazovali. Dva možaka sta peljala skozi mesto na navadnem vozičku sirovo krsto. Najprej smo mislili, da je prazna, nato pa se je zvedelo, da sta vozila možakarja občinskega reveža, ki je preminul v tukajšnji ubožni hiši. Ko smo zvedeli za ime dotičnega, smo se pa spomnili, da je nek zelo poznan in eksponiran gospod pri zadnjih volitvah vozil volilce na volišče z avtomobilom, med njimi tudi tega občinskega reveža, ki ni več mogel iz postelje. Hotel mu je menda iz same ljubezni do bližnjega pomagati izpolniti državljanske dolžnosti. Sedaj po smrti pa so »gare« dobre, si misli ta gospoda, saj volilnega glasu nima več. Upamo, da bomo doživeli še druge pogrebe.

Jim ne gre iz glave, namreč naš zadnji shod, ki sta ga imela v hotelu »Beograd« sodr. Eržen in dr. Reisman. Posebno pa nekemu gospodiču, ki obsoja na levo in desno vse, kar je našega. Posebno na srečo mu je sodrug Kmetec, za katerega se je izrazil, da je hujšak in sodrugu Beri, da se že na obeh vidi, da je zahrbtni. Opozarjamo gospodiča in njegovo okolico, da ne bomo več dolgo mirno prenašali teh izzivanj in se bomo znali tudi primerno braniti.

Zahvala. Podpisana se pristočno zahvaljujem vsem nameščencem in delavcem iz tovarne za izraze sožalja, katere sem sprejela ob priliki smrti mojega moža. Iskrena hvala tudi godbi društva »Vzajemnost« iz Zg. Bistrice ter darovalcem in sotripinom pokojnika za denarno pomoč, katero sem sprejela v znesku din 1952.— **Hren Katarina,** Zgornja Loznica.

ZGORNJA BISTRICA

Delavsko kulturno društvo »Vzajemnost« priredi dne 30. julija ob 3. uri popoldne veliko vrtno veselico na vrtu g. Tomazina s sodelovanjem godbe na pihala. Vabljeni vsa sorodna društva, da pripomorejo z udeležbo k lepemu uspehu. Družnost! Odbor.

PREVALJE

Rudnik na Holmecu obeta zaslužek še novim rudarjem. Sedaj je zaposlenih 24 rudarjev, ki so skupali jašek 68 m v globino. Prišli so že do premogovnih plasti in sedaj kopljejo že horizontalno. Dnevno nakopljejo po en vagon premoga. Zaslužek pa je slab, saj imajo kopači komaj din 30 na zmeno, ostali pa temu primer-no manj, komaj nekaj čez din 20. — De'loma bodo leški rudarji tu našli zaposlitev. Mlajši rod z Leš pa se odpravlja v rudnike v Srbijo.

Stavka rudarjev v Trepčah traja dalje

Stavka v rudnikih v Trepčah traja dalje, ker rudniška družba noče nič slišati o sporazumu. Pričakuje se pa, da bo oblast posredovala čimprej.

Stavkujoči rudarji imajo simpatije javnosti povsem na svoji strani, ker je tam precej veliko izkoriščanje delovne sile. To dokazuje dejstvo, da prijatelji

rudarjev darujejo stavkovnemu odboru večje količine živil. Neki Arnavt sam je dal stavkovnemu odboru 2000 kilogramov krompirja, da ga porabi za prehrano rudarjev.

O opravičenih zahtevah rudarjev smo poročali v zadnji številki našega lista.

Konferenca o vprašanju kočevskih rudarjev

Odločen boj kočevskih rudarjev za obstoj.

Kakor smo že zadnjič kratko poročali, se je dne 20. t. m. vršila v Ljubljani širša konferenca zastopnikov oblasti, delavstva, industrije in narodnih poslancev z namenom, da se najde pomoč za kočevske rudarje in njihove družine, ki živijo v strašni bedi radi stalnega praznovanja šihov. Pobudo za to konferenco so dale svobodne strokovne organizacije in II. rudarska skupina in sicer na zahtevo delavstva, ki je izrazilo to željo na predkonferenci v Ljubljani dne 7. julija t. l.

Ne bomo ponovno opisovali bede teh rudarjev, zadostuje naj le ugotovitev, da že šest let praznujejo polovico šihov, kar jih je privedlo naravnost v obupen gmotni položaj. 107 rudarjev s približno 350 družinskimi člani je domala vso to dobo stradalo. Po vsem tem ni čudno, če so rudarji in njih žene dejali delegatom, ki so se udeležili konference, da se s samimi ljubljani ne smejo vrniti.

Glavni vzrok praznovanja in s tem v zvezi bede med kočevskimi rudarji je iskati v tem, da uprava državnih železnic naroča vedno manj premoga pri rudniku, dasi je premož mogoče boljši kakor kje drugod. Strokovne organizacije in zaupniki delavstva so vedno opozarjali merodajne kroge na težak položaj teh ru-

darjev. Dobili so zagotovila, da se bo preskrbelo več naročil, toda namesto tega so se naročila še zmanjšala tako, da so zadnji časi naravnili rudarji komaj po 10 šihov. Da se s tem zaslužkom ne da izhajati, je jasno.

Zastopniki rudarjev so na tej konferenci živo osvetlili vso bedo tega delavstva in energično zahtevali, da se takoj sestavi pomožni odbor z najvišjimi predstavniki oblasti in industrije na čelu, ki naj zbere potrebna sredstva za takojšnjo finančno pomoč prizadetim. V to svrhu je TPD takoj nakazala din 10.000. Nadalje so zahtevali, da nemudoma obišče posebna deputacija predsednika vlade in ministra za promet, da se zvišajo naročila premoga od dosedanjih 900 ton na 1500 odnosno 2000 ton mesečno. Vsi predlogi so bili soglasno sprejeti.

Značilne so bile besede, ki jih je izrekel mladi rudar-družinski oče, ki je dejal navzočim: »Gospodje verujte mi, da tudi mi delavci imamo svoj ponos in ta ponos nam zabranjuje prosjačiti. Hočemo delo, da bomo sami preživljali sebe in svoje družine, zato ukrenite potrebno, da se nam bo to omogočilo.«

S tem je bila ta važna konferenca končana in upamo, da ne bo ostala brez uspeha.

Osebnostne izpremembe pri Delavski zbornici

»Delavska Pravica« piše:

»Odkar je prevzela Delavsko zbornico v svoje roke Zveza združenih delavcev, so se izvršile dosedaj v zbornici sledeče osebnostne izpremembe:

Novi nastavitve:

1. Tajniško mesto je prevzel g. Hainer s 15. aprilom 1939. Mesečna plača 4900 din, sklenjena pogodba za 5 let.

2. Namestnik tajnika in vodja pisarne je postal g. France Preželi, bivši uslužbenec Okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani in sedanjí predsednik Zveze združenih delavcev. Začetna mesečna plača 3600 din, z vsakoletnim poviškom 100 din, do doseženih 4500 din. Službena pogodba dosmrtna.

3. Gospodična Bokali, ženska pisarniška moč. Plača mesečno 1700 din, ki se vsako leto zviša za 100 din, dokler ne doseže 2000 din mesečno. Služba je za pet let neodpovedljiva.

Tem novim nastavitvam so sledile sledeče polletne

odpovedi:

1. Gošmajer Jože;
2. Jeglič Tilka, roj. Pitako;
3. Čeh Alojzij, vodja ekspoziture v Mariboru;
4. Kristof Rezka v Mariboru;
5. Reberšek Pavla, roj. Zupančič v Mariboru;
6. Vodopivec Jakob, dopisnik Delavske zbornice v Celju.

Med onimi, ki so dobili odpoved, sta tudi dve

članici JSZ, in sicer Tilka Jeglič, roj. Pitako in Pavla Reberšek, roj. Zupančič.

Seveda so pri teh odpovedih nekateri zelo občutno prizadeti. Razumljivo pa je, da se pri tem postopanju prav nič ni oziralo na socialni položaj, ker drugače bi nastavitve gotovo drugače izgledale kot pa dejansko so, in da je bil povod za odpoved ves drug kot pa socialen.

V ogledalu

Ne ptič, ne miš. »Slovenski delavec« razmotriva v zadnji številki o ideologiji svojega pokreta. Pravi: »Smo in nismo fašisti« in zaključuje: »Mi smo v zlati sredi«. V bivši Avstriji so imeli pred priključitvijo k Nemčiji podoben pokret, ki so ga nazivali klerofašizem. Morda bi to ime še najbolj ustrezalo ideologiji, ki jo zastopa »Slovenski delavec«.

Marksistični pokret je treba razpustiti — piše »Slovenski delavec«, ki ga urejuje župnik g. Križman Andrej. Vsi umetno ustvarjeni pokreti, ki nimajo zaslonbe med delovnim ljudstvom so doslej pokopavali marksizem. Verjamemo sicer, da se g. Križman na to delo razume, ker je v tem poklicu izvežban, zaupamo pa mu lahko že danes, da se lahko pokopa samo mrtvece. Marksizem pa je danes bolj živ, kakor kdajkoli poprej in bo prav gotovo preživel razne Križmane, ki so očetje mrtvo-rojenega otroka.

Delavski pravni svetovalec

Mezda za bolezen in izstavitve (Ljubljana)

Vprašanje: Uslužben sem kot delavec pri stavbnem podjetniku, ki pa nima sam koncesije in vodi obrt pod imenom mojstra, ki je dejansko pri njem uslužben. Tekom svoje zaposlitve večkrat nisem delal, ker podjetnik ni imel materiala. Tudi sem bil večkrat bolan. Nekoč sem bil bolan en teden, nato sem delal en dan ter sem bil zopet bolan en teden. Drugič sem bil bolan 3 dni, nato sem poskusil delati; ker pa nisem mogel, sem prošil za nadpregled in sem bil sprejet v stalež bolnikov za en teden. Koliko dni bolniške mezde imam zahtevati od podjetnika v navedenih primerih in ali sem upravičen zahtevati tudi za čas, ko sem moral vsled pomanjkanja materiala čakati na delo. Ali naj tožim stavebena podjetnika ali mojstra, na čigar ime se glasi obrt?

Odgovor: Pravico imate zahtevati v vseh primerih, ki jih naštevate, bolniško mezdo za šest dni. Tudi Vam pripada Vaša redna mezda za čas izstavitve od dela, če Vam ni bilo poprej v redu odpovedano. Tožite pa oba, dejanskega podjetnika in mojstra, ki mu je posodil svojo firmo.

Sestava in prijava učne pogodbe (Hrastnik)

Vprašanje: Ali obstoja kako zakonito določilo, v kolikšnem času se mora skleniti učna pogodba med vajenci in mojstri?

Odgovor: Po določbah obrtnega zakona se mora vajeniška pogodba skleniti pismeno in prijaviti pristojnemu obrtnemu združenju najpozneje v 8 dneh po sprejemu vajenca v uč. Če mojster tega ne stori, ga je treba prijaviti pristojnemu sreskemu načelnstvu kot obrtni oblasti, ki ga bo s kaznijo k temu prisililo.

Dediščina v Italiji (Brezovica)

Vprašanje: Moji ženi so njeni pokojni starši, ki so umrli v Italiji, določili malenkostno dedščino, dočim je dobil njen brat pretežno večino premoženja. Ali lahko moja žena da oporoko

razveljaviti, ozir. kaj lahko zahteva od brata?

Odgovor: Ker so starši Vaše žene umrli v Italiji, velja za njihovo zapuščino italijanski zakon. Po naših zakonih ima vsak otrok pravico zahtevati vključ neugodni oporoki po svojih starših njeni delež, in ima verjetno enako določilo tudi italijanski zakon. Ako pa hoče žena kaj doseči, se mora obrniti na odvjetnika v Italiji.

Plačilo nadurnega zaslužka, minimalne mezde itd. (Celje)

Vprašanje: Uslužben sem kot delavec v tovarni proti akordnemu plačilu in delam po 12 ur dnevno. Ali mi za nadurno delo pripada 50 odst. povišek? Ali lahko zahtevam plačilo za čas, v katerem nisem delal vsled pomanjkanja naročil in za čas, ko je delo počivalo zaradi čiščenja in popraviljanja strojev? Ali tudi lahko terjam plačilo za čiščenje tovarniških prostorov, ki ga opravljam vsako soboto in za vsakodnevno mazanje strojev, kar vse mi ne zaračuna pri akordnem plačilu.

Odgovor: Vsekakor Vam gre 50 odst. nadurni povišek za vse delo, ki ga opravljate preko 48 ur tedensko, pri čemer se določi Vaša temeljna urna mezda kot 48. del Vašega povprečnega tedenskega zaslužka. Mezdo za tiste dni, ko ste bili zadržani od dela po okolnostih na strani tovarne (pomanjkanje naročil, popraviljanje strojev itd.), Vam je dolžna tovarna v polnem znesku plačati. Za čiščenje strojev in pospravljanje pa morete zahtevati posebno plačilo le takrat, če bi padla pri vračanju tozadevno porabljenega časa Vaša urna mezda pod najnižjo mero, ki je z uredbo določena. V tem primeru Vam mora tovarna doplačati za opravljene ure do višine najnižje zakonite mezde. Sicer pa mora storiti to tudi sicer, če Vaš akordni zaslužek predpisane višine ne doseže. Kot temeljna urna mezda se vzame za to izračunani povprečni tedenski akordni zaslužek, deljen s številom resnično opravljenih ur.

Kotiček sodružic

Pokonci glave

Že dolgo lahko opazujemo, kako so naši ljudje zmeneženi in brez ponosa, kako so venomer vsi zbegani in kar nič ve ne pridejo do ljubega mira. Naš veliki čas, ki je poln važnih odločitev, v katerem se kuje bodočnost, jih je našel neverjetno majhne in malenkostne. Vsak hlasta samo za novicami, ki jih lovi iz časopisa, radia in od vsakega znanca posebej in jim verjame tem raje, čim bolj vznemirljiva, neumna in nesmiselna so. V svoji domišljiji opremi potem novice z lastnimi prividi in dodatki in jo tako opremljeno pošlje nazaj v svet, da nadaljuje svoje razkrajalno delo. Brez vsake hrbtenice dela vsakodnevno še vedno nešteto ljudi samo načrte, kako se bo treba kdaj o priliki preleviti, kako spremeniti barvo, da bo na vse strani prav.

Neizpodbitno dejstvo je, da v strahopetnosti preinčajo naše meščanske in zlasti malomeščanske plasti, da se razmeroma še najbolj junško drži delavski razred, ki je navajen boja, ki je sicer miroljuben, a nikoli strahopeten, ki še nikoli ni bil pohlevno za hlapca. Pa še premalo smo odločni, premalo borbeni, kar je pač posledica tega, ker nam naša inteligenca ni nudila prave kakovostne izvenšolske narodne vzgoje, ker je bil delavec po večini navezan samo nase. A prav zato, ker smo bili v borbi vedno šami, moramo tudi danes vztrajati do konca in ta boj morajo odločneje kakor do sedaj podpreti delavske žene in dekleta. Nobeni besedi, ki prihaja od naših nasprotnikov, ne smemo verjeti, vseeno če je sladkobna ali grozeča. Vsak posameznik mora stati na svojem mestu in odločno zavrniti vsako prišepetavanje tujca, ki je naš največji razredni in narodni sovražnik. Narod, ki ga ne sestavljajo mevske, strahopetci in črnogledci, bo imel vedno prostor na soncu in zgodovina, ki bo pisala o našem času in o našem boju, bo pravično ocenila vsako tiho junaštvo posameznika, ki je stal v tem velikem času na svojem mestu.

Naše poletne obleke

Poleti je več dela z oblekami, ker nosimo lahke svetle obleke, ki se od prahu in potu hitro umažejo. Zlasti pri otrocih pa se držimo pravila, da naj bodo poletji čim manj oblečeni, da imata zrak in sonce neoviran dostop do kože. Če se otroke prav previdno in dolagoma navadi na sončenje, jim ne bo kmalu nič škodilo in shajali bodo s pravi malo obleke. Namesto da bi toliko prali prepotene obleke, pa v taknemto zvečer raje kar otroka v čeber z vodo, ki smo jo čez dan segreli na soncu.

Ženske in tudi moške obleke operemo najlepše s kakim pralnim praškom (Persif, Radion ali Perion). Manj dela imamo, kakor če peremo z milom, blago pa manj trpi, ker ga ni treba toliko mencati. Prati ne smemo v vroči vodi, saj zadostuje mlačna. Ko smo oprali, pa se začne najtežji del, likanje. Vsako obleko smemo likati samo na narobni strani. Prav posebno pa ne smemo likati na pravi strani pisanih oblek in oblek s pretiskanimi vzorci. Gladko umetno svilo, iz katere je največ poletnih oblek, smemo likati samo s precej hladnim likalnikom, a ne po mokri krpi. Če je blago zmečkano, kar se zlasti zadaj rado zgodi, dotično mesto malo zmočimo, obleko obesimo in potem, ko je suha, polikamo s hladnim likalnikom. Tudi volneno blago smemo likati samo po narobni strani in sicer preko vlažne krpe. Ko je vse zlikano, vzemi krtačo in lahno tolci po blagu, da se spet zrahlja. Maroken in žoržet moramo likati, ko še ni popolnoma suhi, a krep satin pa najlepše zlikamo, če ga še vlažnega likamo. Vsako nakodrano (krepano) blago pa smemo likati le, če je popolnoma suho in s hladnim likalnikom. Svilene obleke, ki je bila že kdaj v umetnem čiščenju in z bencinom oprana, ne smemo nikdar več oprati z vodo, ker dobi sicer rjave lise.

Težavno poglavje je pri poletnih oblekah odstranjevanje madežev. O tem je bilo v našem kotičku že večkrat govora. Pri odstranjevanju madežev moramo biti zelo previdni. Vsako čistilo uporabljamo tako, da ga le tipaje nanašamo na blago. Najbolje je, če na kaki

Bučno olje, vedno sveže in dobro, nudi tovarna bučnega olja, Maribor, Taberska ulica št. 7, pri mostu

Nogavice,

kopalne obleke, srajce, rute, perilo vseh vrst, obleke, robce, čepice, blago za posteljnino, moško, žensko perilo in obleke, ostanke, vseh vrst pletenin, volno itd, dobite v novi trgovini in pletilnici

„MARA“, Maribor

Koroška 26 (poteg tržnice)

Hranilno in posojilno društvo delavcev v Mariboru

reg zadruga z omejeno zavezo

Frankopanova ul. 37 (v lastni hiši) - Telef. 26-35

Račun pri Poštni hranilnici št. 131.43

Sprejema hranilne vloge in jih obrestuje po 4% odn. 5% proti odpovedi. Daje posojila po ugodnih pogojih na menico in vknjižbo. Zadržni delež znaša Din 200.—

Uradne ure vsaki dan od 17. do 19. ure

Marelični kolač

Mešaj 10 dkg surovega masla, 10 dkg sladkorja in 3 rumenjake tako dolgo, da se speni. Nato dodaj 40 dkg ostre moke in ščepec soli. S potrebnim mlekom ali moko vtepi vse skupaj v testo, ki mora biti še bolj gosto kakor testo za prazenec (šmaren). Testo dobro vtepi, da je gladko, nato pa vmešaj pol zavitka pecivnega praška. Pecivni prašek se sme pri-mešati vedno šele tik preden damo pecivo v peč. Končno primešaj narahlo še 3 beljake, ki si jih vtepla s 5 dkg sladkorja v trd sneg. Testo vlij na namazan pekač, povrhu pa naloži prav na gosto drugo poleg druge polovice in četrtinke marelic, ki si jih prej lepo oprala. Še boljše je, če jim odstraniš lupine in sicer pomoči vsako marelico v vrelo vodo, pa zlahka potegneš lupino. Nato damo kolač v pečico, ki mora biti dobro razgreta, da lahko pecivni prašek kolač dobro vzdigne. Pečemo približno dobro uro. — Marelični kolač lahko napravimo tudi iz kvasenega testa (kakor za potice), ki ga razvaljamo, damo na pekač, obložimo z marelicami, pustimo vzhajati in spečemo.

Ali si že poravnal naročnino? Ako še ne, izpolni svoje dolžnosti

Razno

Pet ljudi se je ubilo pri letalski nesreči švicarskega letala, ki opravlja promet na progi Zürich—Dunaj.

Nov angleški zrakoplov »Zlati jelen« so dogradili v Angliji. Ta zrakoplov je eden izmed največjih potniških letal, ki lahko sprejme 150 potnikov in ga bodo uporabljali za prekocean-ske polete.

Objave nedeljske cerkvene službe so pri-našali doslej brezplačno. Oblast je naročila se-daj listom, da se te objave smejo objavljati v listih le kot plačani inserati.

STUDENCI PRI MARIBORU

»Vzajemnost« priredi dne 12. avgusta t. l. mladinsko akademijo, pri kateri sodelujejo vse sosednje »Vzajemnosti«. Vabi odbor.

LJUDSKA SAMOPOMOČ

v Mariboru, reg. pom. blagajna

znana domača zavarovalna usta-nova v Dravski banovini, ki plodonosno deluje že od leta 1927 in je izplačala tekem obstoja nad 37 milijonov din na pogrebniinah in doti.

Zavaruje za pogrebno zdrave osebe obeh spolov od 17. do 70. leta do največ din 10.000.— in

za doto mladoletne od 1. do 16. do največ din 25.000.— plačljiva ob dovršenem 21. letu.

ZAHTEVAJTE BREZPLAČNO IN BREZOBVEZNO POJASNILA